

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár féltévre hét pengő.

Érik az új stílus.

(Mire az új egyházi törvények szentesítődnek.)

Hogyan érik és mire nézve érik, meg tudható az itt következő idézetből, melyet a vitéz Bajesy—Zsilinszky Endre lapjának a „Szabadság”-nak f. évi január 8-i számából vágtam ki.

„A Nemzeti Radikális Párt négyszeres többséggel győzött a gulácsi lelkészválasztáson. A tárpai kerület második legnagyobb községe Gulács, ahol bámulatos mintaszerűséggel szerveződött meg a lakosság a Nemzeti Radikális Párt család- és nemzetszervezeteiben. Az egész községből csak néhányan nincsenek bent a pártszervezetben, inkább csak azok, akiket a párt amúgy sem szívesen látna. A pártszervezet december 29-én mutatta meg újból a maga félelmetes erejét, amikor 80 szótöbbséggel 19-cel szembem Gulács református lelkészévé választotta meg Dékán Elek skót misszióbeli budapesti fiatal segédlelkézt. A gulácsi helyi elnök, Kovács Károly jelentette levélben a szép eredményt a párt vezérének és egyben kiküldötte Balla Bertalant, a pártszervezet egyik kitűnő tagját a meggyaszói választásra. Reméljük, hogy Dékán Elek hamarosan el fogja felejtetni a gulácsi néppel elődjének rossz emlékét és e szép és derék beregi kurucnépnek igazi atyja, valóban lelki gondozója lesz.”

Tehát politikailag, nem fontos, hogy melyik párt, hiszen csak elvileg szólunk hozzá, megszervezték egy falut és ez a szervezet megválasztotta papnak azt, akit a szervezet vezetősége ajánlott. Ez a jobbik eset, egyrészt, mert ez esetben talán alkalmas lelkipásztort választottak. (Egy pályája kezdetén álló ifjúnál, ismeretlenül nem mondhatunk mást.) Azért jobbik eset, mert hogy egyáltalán választottak. Fájdalom, olyanról is tudunk, ahol a megszervezett falu egyáltalán nem választott papot. (Mondom, a párt nem fontos.)

Úgye, hogy új stílus?! Eddig a lelkészválasztásoknál gyakran megesett, hogy a férj és feleség, vagy az apa és fiú más-más pap

mellett foglalt állást. Az új stílus, a politikai szervezet félelmes ereje ezután ezt nem fogja megengedni.

Vajjon melyik bölcsőbb, sőt üdvösebb: az-é, hogy politikai pártok központjai és vezetői döntsék el, hogy itt, vagy amott ki legyen a lelkipásztor, vagy pedig olyan egyházi intézményt, hivatalos szervezetet létesíteni, amelyik legalább két-három jelöltet megnevez, akikből egészen alkotmányosan választhat a gyülekezet. Bizony mondom, hogy egyéb dolgok miatt inkább megfordul Kálvin János a sirjában, mint emiatt!...

Nem következik-e be az, amikor a megszervezett politikai párt életre-halálra hajsztát indít a pap ellen? (Ha jól körülnéznék, példát is tudnék mondani már most is.) És egyáltalán nem vagyunk felkészülve és berendezve arra, hogy ilyenkor mi is a teendő... (A római egyház sokkal rugalmasabb.)

Mik jönnek még elő, mire az új egyházi törvények szentesítődnek? És akkor is, vajjon nem leszünk-e játékaik új idők új stílusának és erkölcsének...?

Kósa Béla.

Háztartásunk.

Ha a kollégiumi számadás különböző csoportokra oszló, egyszerű könyvvitel szabályai szerint vezetett és egyáltalán nem egyszerű számadását kézbe vesszük, legelőször is az tűnik szembe, hogy a számadás mindenfelé túlköltséssel végződik. Még pedig nem a költségvetéshez viszonyítottan, hanem szorosan számadásilag. Azaz a bevétel a számadás szerint kevesebb mint a kiadás. Ez természetesen vagyona-padásra enged következtetni. Pedig tévedés: nincs, vagy legalább nem mindenütt van vagyona-padás. A túlkiadás azzal állt elő, hogy ingatlant vásároltak s ennek a vételára teszi egészen vagy részben a túlkiadást. A számadás zárata azonban nem mutatja azt, hogy itt valójában a vagyon egy része állagot cserélt, de megmaradt. Ez az egy példa is rávezethet

mindenkit arra, hogy ez a számadási rendszer nem jó.

Arról az apró furcsaságról nem beszélek, hogy a vett föld vételára a csoportok közt és a csoportok keretén belül külön nyilvántartott egész és kiegészítésre váró alapok közt lelkiismeretes pontossággal szét van osztva és annyi meg annyi összeggel mindegyik vagyónrészt megterhelve. Van úgy, hogy 85 fillér van nyilvántartva, mint a föld vételárába fektetett összeg. Felfogásom szerint ezt is lehetett volna sokkal egyszerűbben elintézni, dehát ez csak furcsaság.

Sokkal inkább mutatja a számadási rendszer hibáját az, hogy az egyes intézeti és gazdálkodási ágakról magából a számadásból egyáltalán nem lehet megállapítani a gazdálkodás eredményét, tehát azt, hogy valamely intézményt gazdasági szempontból érdemes-e fenntartani vagy fejleszteni. Hangsúlyozom: gazdasági szempontból. Mert lehetséges, hogy egyéb tekintetből a fenntartás feltétlenül szükséges, de akkor is jó tudni, hogy a fenntartás áldozattal jár-e vagy haszonnal.

Elég tiszta a kép a nagy diákjóléti intézményeknél, az egyetemi internátusnál és a konviktusnál, amelyek gazdálkodásáról külön számadási csoport vezetetik. Ámbár itt sem világos a helyzet. A VII. csoportnál, ami az internátus pénztára, 4775 pengő 48 fillér túlkiadás van kimutatva, de ebből 5812 pengő 55 fillér (— ilyen szabatosan kiszámított hányadrész! —) a föld vételárára fordított összeg, tehát valójában 1037 pengő 07 fillér a megtakarítás. Sőt mivel tartalékalapra fordított 827 pengő 38 fillér, ennyivel több. Amihez még azt is kell tudni, hogy az internátus berendezésére fordított összeg törlesztése is magának az internátusnak bevételeiből telik ki. Vagyis nyilvánvaló, hogy ez az intézmény nem jár ráfizetéssel, sőt némi hasznot mutat. Termé-

zetes is, hiszen az internátus úgynevezett igazgatási költsége igazán nem sok. Alatta van tízezer pengőnek, holott a nagy intézménynél alkalmazott takarító szolgák fizetése és betegsegélyző járuléka 7800 pengőnél többet tesz ki. Ha nagyon gáncoskodni akarnánk, meg lehetne jegyezni, hogy a szolgák kissé gavallérosan vannak fizetve. Évenként 1386, 1271, 1227 stb. pengő egynek a bére. Az én felügyeletem alatt álló Tisza István-internátusban havi 63 pengő egy-egy takarító szolga fizetése. Igaz, hogy ezek fekvőhelyet is kapnak az intézettől.

A VIII. csoportnál, a konviktusnál is zavarja az eredmény tiszta látását a földvételár beszámítása, ami itt 16,359 pengő 59 fillér. Azután itt is kiadásnak számoltatik el a tartalékalapra eltett 1819 pengő 17 fillér. Ahogy én látom, a konviktus saját vagyónának bevételei és járadékai, melyeknek összege 11.096 pengő, meg az ifjúságtól beszédett díjak, amelyek együtt 91,690 pengő, vagyis összesen 102,736 pengő, a 78,312 pengőt kitevő élelmiszerekre, 8214 pengőnyi egyéb dologi kiadásokra és a betegsegélyző és nyugdíjjárulékokkal együtt 8961 pengőre menő személyi kiadásokra nemcsak bőven megadják a fedezetet, hanem mintegy nyolcezer pengő hasznot is eredményeznek. Vagyis nyilvánvaló, hogy ezzel az intézménnyel is nem csupán jótékonyt gyakorolunk — ami hiszen szintén kötelességünk —, hanem *elődeink jóvoltából* még némi hasznot is szerzünk. Elődeink jóvoltából, mondom, mert ha a konviktusnak nem volna meg a vagyónából és régebben biztosított járadékaiból való 9300 pengő jövedelme, akkor nem volna haszon. Hanem ez az intézményünk életképes volna még akkor is, hála a Karai Sándor bölcs vezetésének.

A X-ik csoport, a református tanárképző pénztára egyenesen fényes képet mutatna, ha minden számla a maga terhét mutatná. Itt van

TÁRCA

Méh, méz — biblia —, élet.

A cím eléggé problematikus: olyan sokirányú fogalom, szinte bajos egy kalap alá hozni. De nem lehetetlen!

Úgy-e, van testünk, lelkünk? Nos, a címek mindegyiket kielégítik: a biblia a lelket, méh-méz a testet, — ezek együtt az élet. Utóbbi akarom megkönnyíteni néhány jó tanáccsal. Lássuk!

A Szentírásban a méh is más, a méhe is más. *Arról* most ne essék szó! *Erről* 5. Móz. 1:14. és Zsolt. 118:12. azt mondja, hogy fullánkjalval megkergetni szokott. A Bír. 14:8. szerint pedig: az oroszlán hullájában rajméh találtatott. Feltűnő, hogy az ószövetség is ilyen kevés helyen említi a méhet; holott a keleti népeknél a méz igen sokszor fordul elő: 5. Móz. 32:13.; Zsolt. 81:17.; Ezék. 16:19. a méz

Isten adománya. Mézzel gazdag volt Egyiptus 4. Móz. 16:13.; Kanaán 5. Móz. 8:8.; 2. Kir. 18:32. Mézzelfolyó földnek neveztetik 2. Móz. 3:8., 13:5., 33:3.; 3. Móz. 20:24.; 4. Móz. 13:28.; 5. Móz. 6:3.; Jós. 5:6.; Jer. 11:5.; Ezék. 20:6.; hol vadon is bőven volt méz 1. Sám. 14:25. Méz volt az oroszlán hullájában (íme = a borda mint keret) Bír. 14:8.; méz folyt a sziklából Zsolt. 81:17.

Számtalan helyen említi különösen az ótestamentum a mézet, mint áldozati, kereskedelmi, élelmicikket. Keresztelő János eledele is méz volt, Máté 3:4.; Márk 1:6.; de Jézus is evék mézet, Luk. 24:42.

Hasonlatokban pedig mint bölcsesség, gyönyör, bőség, vallás igazságai, Isten félelme stb. igen sok helyen fordul elő.

Amint hát látható, már a legrégebb időben is eléggé foglalkoztak a mézzel, ezzel a kitűnően tápláló élelmiszerral. Most még inkább terjeszteni kell, mert a mézet nem gyárak termelik, hanem maga a természet — az Isten! —

is kim
földvé
Ennél
szolgá
tárána
hanem
pengő
Vagy
gáló p
ellátás
24,53
Kollég
nyom
intéze
adást
mégis
tétete
közgy
egyéb
T
képző
5604
vételá
csoport
pengő
2658
E
anyag
szedet
pengő
pengő
a rep
repro
látszil
csak
mega
szom
tár me
buzdu
lehető

adja
munk
tehát
részt

M
együt
jegyz
nyelb
kedni
valan
csak
I
szakk
hanem
szolg
Üllői
I
nek
niuk
méhé
is pé

is kimutatva valamely csekély maradvány s a földvételárból is visel ez a pénztár 2935 pengőt. Ennél jelentősebb azonban, hogy 3712 pengőt szolgáltatott a könyvtárnak (nem saját könyvtárnak, amire külön 1326 pengőt költött, hanem az anyakönyvtárnak), továbbá 25,929 pengő 20 fillért a közszükségleti csoportnak. Vagyis ime ez a szorosán oktatási célokat szolgáló pénztár a tanárképzőintézetben levő ifjak ellátására és tanulmányi segélyeire fordított 24,539 pengőt meghaladó összeget juttatott a Kollégium egyéb — majd látni fogjuk: túlnyomóan igazgatási — költségeire. Magának az intézetnek igazgatása 1789 pengő személyi kiadást kívánt. Azért lehet csodálkozni, hogy mégis éppen ez a szerény igazgatási költség tétetett szová több ízben is az egyházkerületi közgyűlésen, szemben az igazgatási költségek egyéb summáival.

Tiszta és megnyugtató képet ad a lelkész-képzőintézet VI. csoportja is, amelynél ugyan 5604 pengő túlköltés van kimutatva, de a földvételárba fordított innen 5718 pengő, az I. csoportnak, közszükségletekre, átadott 2545 pengő, vagyis valójában ennek a csoportnak 2658 pengő maradványa volna igazság szerint.

Egészen tisztán áll előttünk a könyvtár anyagi helyzete is. Itt a bevétel tanulóktól beszédett díjakból 3202 pengő, évjáradékból 3712 pengő. Van még tanulóktól beszédett díj 2585 pengő, reprodukciók árában, amivel szemben a reprodukciókra kiadott 434 pengő. Ez a reprodukció-eladás tehát egészen jó üzletnek látszik, kétezer pengőnél többet jövedelmez, csak az az egy fogyatkozása, hogy a tanulók megadóztatásával jár. Meglep egy bevételi tétel szomorúan alacsony volta: *Adományok a könyvtár megmentésére 140 pengő*. A tapasztalt nagy felbuzdulás után ennél többet vártunk. A meglehetősen csekély bevétellel szemben a személyi

adja ajándékol az emberiségnek a szorgalom, a munkaszeretet példányképei, a méhecskék által; tehát feltétlenül tiszta, minden idegen alkatrésztől mentes és szinte ingyen van!

Most értem el a cím végére: az élelem, ital együtt az élet. Ezt teheti minden pap, tanító, jegyző és hasonló egy kevés munkával könnyebben elviselhetővé, ha megtanul méhészkedni. Nem is kell hozzá valami nagy bátorság, valami nagy tudomány, sem anyagi befektetés, csak valamelyes türelem!...

Miután azonban lapunk nem méhészeti szakközlöny, itt részleteket nem igen adhatok, hanem privát megkeresésre mindig szívesen szolgálók kellő felvilágosítással (Budapest, IX., Üllői-út 25., Országos Méhészegyesület).

Miután az imént említett vidéki vezetőknek önmagukon túl még a népre is kell gondolniuk: szinte kézenfekvő a kötelesség, hogy a méhészkedést terjesszük, hiszen így a *virágokból is pénzt tudunk csinálni!* Tehát: Non olet!...

Horváth E. János.

kiadás 8952 pengő volt, míg könyvbeszerzésre 1300 pengő fordított. Hogy a fűtés és világítás költsége mibe került, az a számadásból meg nem állapítható.

Nagyobb utánszámítások nélkül kibontható a II. (betegsegélyező) pénztár eredménye is. Itt az ifjúságtól beszédett díjak összege 9081 pengő. Ebből személyi kiadás (orvos, ápoló) 3377 pengő. A kórház bére 2400, fűtés-világítása 392 pengő, különleges gyógymódok és gyógyszerek összesen 385 pengő. Komolyan felmerülhet a kérdés, hogy ezt az intézményt, már legalább is a külön kórházat érdemes-e fenntartani. Az ápoló bére, házbér, fűtés-világítás olyan összeget visz el, amiből a klinikán *ezernél több* ápolási nap díját ki lehet fizetni. Pedig nem hiszem, hogy a kollégiumi kis kórházban ezer ápolási nap előfordulna egy évben.

A többi csoportok feletti szemle már nehezebb lesz, de megkísérlem azt is. Tehát: folytatom.

Kun Béla.

EGYHÁZ

„Miért nyomorgatja Isten a magyart?”

Igehirdetésünk a XVII. század folyamán annyira egygyé lesz a nemzeti érdekek szolgálatával, annyira nem bontható szét külön vallásos és külön hazafias elemekre, mint akár az ótestamentumi próféták szava és tanítása. A hosszú évtizedekig nemzeti többséget képező kálvinizmusnak a kor legmagasabb színvonalán álló lelképásztorai, külföldi egyetemeket járt falusi tanítók nemcsak lélekkel vannak megáldva, hanem tudásuk is széles, látókörük átöleli az akkor ismert egész nagyvilágot. Fényes állások, akadémiai katedrák kínálkoznak sokuk számára külföldön, mégis hazajönnek prófétának, földönfutónak és együtt bujdosnak népükkel, nemzetükkel a török és Habsburg hatalmak világában. Függenek a nép jóltetszésétől, földesurak, fejedelmek, főispánok kegyétől, támogatásától. Egyik osztályhoz sem tartoznak és mindeniknek szolgálniuk kell. Mégsem lesznek osztályérdekeknek, kasztszellemelek a kiszolgálói, hanem a nagyobb egységnek, a nemzetnek, az evangélium bajnoki, vértanúi nemzetének igehirdetői.

A szociális kérdés ebben a korban is megvan, mint ahogy megvolt és meglesz mindig, amíg csak egy embernek egy, másnak pedig két, vagy több köntöse, vagy páncélingje lesz, de az ellentétek ekkor nem az egyes osztályok között a legélesebbek, hanem sokkal hangosabban a felekezetek és politikai pártok, beállítottak között. Ha mégis felbukkan a szociális ellentét, akkor a magyar református lelképásztorok az ótestamentumi próféták nyomdokain járva, a Mester példáját követve, kiméletlen őszinteséggel tárják fel a bajokat, sebeket, nem

szépitenek, nem rejtenek el semmit. Nemcsak a vasárnapi igehirdetés nyújt alkalmat az igehirdetőnek, hanem a temetési beszédek is, hol pl. egy-egy nagyúrnak jobbágyságaihoz való szeretetét feltüntetni, mint ideális helyzetet, kiváló alkalom. A Miatyánk-ról mondott prédikációk, különösen a mindennapi kenyérről szóló elmélkedések mind-mind pompás utai a szociális gondolathoz szoktatásnak.

Hollandiából jön haza *Tholnai Mihály*, aki pár esztendő múlva kiváló tábori püspöke lesz Wesselényi Pálnak, kint nyitott szemmel járt és a hadászatban is nagyszerű gyakorlati ismeretekre tett szert, melyeket feltár „*Szent had*” című prédikációjában (1676). Ezerhatszázhetvenháromban *A sűrű keresztviselek habjai közt csüggedező lelkeknek lelki bátorítása* címen prédikál a „debreceni nagy gyülekezet”-ben. Olyan bátor hangon mutat rá a magyar nemzet bűneire, az uralkodó osztályok rettenetes vétkeire, aminővel pl. ma a legvadabb agitátor sem merné megbélyegezni ellenfeleit. Erőt és bátorságot épp az ad igehirdetésének, mert igazat mond, mert az osztálygyűlöletnél sokkal magasabb motívumok mondatják ki vele vakul az igazságokat. A nemzeti egységet, az ország jövőjét és a kereszténység becsületét félti és védi prófétai elkeseredésű és tűző prédikációjában, melyből adjuk a következő részleteket:

Elvevő Isten tőlünk édes hazánkat, jószágunkat; örökségünket idegen kézre juttatá, mert azokban bujálkodtunk, azokkal mértéktelenül Isten bosszúságára éltünk. — Mennyi kegyetlenségeket vittek végbe a jószágokban sok helyeken, jobbágyoknak rettenetes kínzásában, sarcoltatásában (kik azon magyar vérek, egy Krisztusuk, egy vallásuk lévén, óh, hallatlan dolog!) a mi utolsó veszedelemben forgó hazánkban?! Iszonyodik a kegyes fül, a kegyes lélek mindezeket hallani. Siettettük Istent a büntetésre és mintegy erővel húztuk mimagunkra, hogy ezeket bennünk el ne szenvedje. El is jöve és valóban megmutatá magát igaz Istennek lenni. Lelki testi szabadságunktól megfoszta, mert azzal szabad szakára, szabadságtalanságára éltünk. Sokaknál mi vala már a *nemesi szabadság*? Hanem a bűnnek palástja, fedele! Vajki sokakat vittek sok helyeken ennek alkalmosságával végbe! Ilyenekért és ehhez hasonlókéért vevő Isten el mindezeket tőlünk! (Tanuljanak azok, akik még e keserű látogatásnak poharát nem isszák!)

Kérdés: Mi az oka, hogy az Úristen minket, magyarokat, keményebben és tovább, hosszas időktől fogva büntet, mint egyéb nemzeteket? És miért nyakunkat ilyen erős járomba szegezte?

Felelet: Mondd meg nékem, miért az orvos egyik embernek több keserű italt ad inni, mint másnak, ezzel keményebben bánik, mint amazzal? Azért, mert annak nyavalyája aképen kívánja. E dolog felől is ily értelem-

ben légy! — Nem tagadhatjuk azt, hogy e nemzetség igen szilaj keménynyakú és igen mérgeesebbü nem volna, azért orvosolja Isten ilyen erős orvossággal. Másnak ebben nem kívántatik ily erős ostor, mert könnyebben is az ő korlátjába bészoríthatja, ha csak a vesszőnek az árnyékát lássa is, ottan mindjárt engedelemre hajol. Azért tudd meg, akárki légy, aki vakmerő és bűnben megátalkodott vagy, akár mint kerüljed, mesterkedjél bár azon, hogy Istennek e keserű poharát ne igyad, el nem kerülheted, hanem amelyet reád mért az orvos, meg kell innod.

A feddésnek és keményhangú leckéztetésnek élessége még akkor is meglep, ha feltételezzük, hogy a „debreceni nagy gyülekezetben” nem volt jelen egyetlen egy „sarcoltató” zászlósúr, vagy nemesember sem. Szolgájával, vagy jobbágyságával, cselédségével, vagy alkalmazottaival való viselkedésében bizonyára akadt vétke elég a civisnek, a polgárnak is és a polgárságnak a szemébe mondani a meztelen és csipős igazságokat nem kevésbé kockázatos vállalkozás, mint az előkelőségeikébe, mert azok részéről az állandó függés, a papmarasztalás esztendőnként megújuló megalázó jelenete sokszor lefokozta az igehirdető bátorságát. Nagyon nagy igazságnak kellett tehát szavaiban megszólalni, hogy elmondhatta, sőt ki is nyomtathatta „*Végkedvű Mihály uram, Debrecen város sokszori főbírája árván hagyott özvegyének*” ajánlott beszédét.

A nagytekintélyű *Diószegi K. István*, a későbbi tiszántúli püspök, éppen karácsonynapi prédikációjában (1679) teszi fel a fájdalom kérdést:

Miért nyomorgatja Isten a magyart? — Azért, mert ő is eleget nyomorgatá Moldvában, Havasalföldön, Lengyelországban, eleget nyomorgatta a szegény jobbágyságot; ma is eléggé nyomorgatja egymást. No, te nyomorgató, akit ma Isten levetett, győzzön meg lelkiismereted, eleget nyomorgattál, retteggettél, nyomorogj te is... *Tudd meg, aki nyomorgat, holnap ő nyomorog.*

Ismét, mintha valamelyik ótestamentumi prófétának szavát hallanánk, aki odadobja a kesztyűt tulajdon népének, véreinek az arcába.

Nem civisek gyülekezetében beszél, mint az ifjú *Tholnai Mihály*, nem falusi íróasztalán javítgatja merészebbé, esetleg toldja meg sajtó alá készülő *Kiosztatott talentum* kötetének karácsonyi beszédét *Diószegi István*, hanem a volt erdélyi fejedelemnek „meghidegedett testét” körülálló országos nagyságok előtt beszél olyan keményen az evangéliom igazságairól *Szántai Póts István* huszti lelkitanító, hogy a mai fül szerint csaknem a nemzetgyalázás határán jár:

Hadd fogjam meg kebledben szívedet, magyarság! Mind ilyen romlásodnak habzó tengerében is, végső pusztulásodra vigassággal és tombolva közelgetsz-é? Nem győznek ezen a szomszéd nemzetbeli megért elmék

eleget csudálkozni. Nem is ok nélkül, mert én nem láttam s nem is hallottam országot, mely nagyobb örömmel és vigassággal veszett volna, mint Magyarország. Megutálád édes nemzetem a fenytéket, Isten parancsolatja ellen semminek tartván azt, de elhidd bizony rajtad, mint eddig. Bizony úgy fog Isten veled cselekedni, mint a vakmerő kemény gyermekekkel szoktanak bánni, kin a vessző nem fogván, bottal fenyegettetik, az sem használván, megesik, hogy hóhér kezébe adatik s ennek enged. Téged eddig az Isten vesszővel sújtolt gyakortább, azt meg sem érezvén, bottal, pálcával is hozzád csapott, sőt derékban igen meg is ütött, de nem fáj, kővé, ércé lettél, megkeményedtél, melyhez képest azt merem bátorsággal mondani, ezennel a hóhéroknek kezébe adattatol...

Nemcsak a nyelv archaikus volta ragad meg ezekben a szemelvényekben, melyekből a darabosság mellett is valami ősi zamat csordul a fülünkbe, szívünkbe, hanem a gondolatokat, a keresztyén és magyar bátorság egybefonódott szálaít is úgy nézzük, simogatjuk, mint valami évszázados, formáját, színét hiánynélkül megtartó szövetet, ruhadarabot, vagy lobogóselymet. Az ilyen szövegek a korszak nagy bűnei mellett rámutatnak, legalább közvetve, a nagy erényekre is, többek között arra, hogy a bűnök szabad volt nevükön nevezni és illet le nem tagadni, hanem meg kellett bélyegezni.

Dr. Ineze Gábor.

Felhívás.

Felkérem minden lelkészársamat, aki azonosítja magát, illetve sorsát Farkas László körösszakáli lelkészársunknak, az Egyetemes Konvent 308—1932. sz. határozatával foglalkozó cikkével, hogy egy közös kérelem felterjesztéséhez egy lapon tudassák csatlakozásukat Farkas Lászlóval.

Ez nem akar sem lázadás, sem fenyegetéskedés lenni. Ez a vízbefuló ösztönös kapkodása minden fentmaradást jelentő dolog után. Elég baj, hogy kapkodunk. Azt jelenti ez, hogy az idegrendszerrel baj van. Hogy miért? Az utolsó 20 évben, ami alatt mi felnevelkedtünk, semmi sem volt hasznára idegrendszerünknek. Ugye igaz? Csupa korán öregedő, táncoló idegrendszerű 28—35 éves ember.

De még ez nem volna baj. Nagyobb baj, hogy lyukas a cipőtalp s a tiszteletes urak és asszonyok már hiába forgatják ki és be az öreg télikabátokat. Nem „ánzágolok“. Azon már túl vagyunk.

Nekem még jó, mert nincs tanuló gyermekem. Vagy hol van az megírva, hogy minden gyerek tanuljon?... Igaz!

És az is igaz, hogy a nyugdíjasoknak is élni

kell, mert ők már megszolgálták a „pályabért“... Igaz!

De Főtiszteletű és Nagyméltóságú Konvent! mi is élni akarunk és ez legalább is olyan igazság, mint az előbbi! Mi most szolgálunk a mi fizetésünkért, életünkért. *Fizetni kell, kötelesség a nyug. járulékot!* Igaz! *De miből.* Hogy fizessenek én 5 év alatt 700 P belépési járulékot és a többit... havi 158 pengőből. Méltóztatnak tudni, milyen kevés ez a 158 egy hónapra? Nem hiszem. Méltóztatnak már benézni egy négytagú „háztartás“ számadásának boszorkánykonyhájába? ahol az alap 158, amit 25—30 pengős részletekben kapunk meg? Méltóztatnak tudni, milyen művészet ebből „élni?“ Élni! nem az élet „nagyvonalú igénylésével“ (könyvek, folyóiratok, szórakozás, kulturális dolgok?! ha! ha!)... hanem az élet olyan egyszerű vonatkozásában: koszt, fűtés, világítás és ahol van gyermektanítatás... ami „még“ éppen nem méltatlan egy lelkészhez. (Cigaretta? ha! ha! hol van az már. Azóta sem szívtam, amióta paróchiális vagyok.) És most egy év alatt ki kell fizetni a hátralékot. A kongruásoknál levonják, a többit fegyelmivel kecsgetetik.

Levonják, akik olyan szerencsés? szerencsétlen? helyzetben vannak, hogy az államtól kongruát kapnak. De mit csinálnak velem, mikor a 158-at se kapom három hónap óta? Egyszer majd csak megkapom és levonják *akkor?* Helyes. Mit csinállok akkor én? Kikapcsolom a rádiómat, ez úgy is luxus egy papnak, lemondok a P. H. előfizetését, amit az anyósommal közösen járatok... és... és nincs tovább. Kiderült, könyörgöm, hogy már nincs miről lemondani. De igen. Naponta egyszer eszem. Igaz, hogy az orvosom bő táplálkozást és nyugalmat ajánlott... No ez semmi. Levonunk az életből 8—10 évet és kész. Hol van az megírva, hogy minden pap 90 éves koráig éljen? De én sajnálom azokat az éveket, amit elvesz tőlünk, a korai nyomorúság, gyermekkorunk annyi keserves éhezése és a többi és a többi... Élni szeretnék, mert van egy asszony, akinek rajtam kívül nincs senkije ezen a bús világon, meg van egy édes, okoszemű kisfiam és most várjuk a kis öccsét (vagy hűgát).

Főtiszteletű és Nagyméltóságú Konvent! Ne tessék egy év alatt levonatni, kívánni az egész hátralékot!! *Akarunk fizetni*, de nem tudunk, mert eldöglött az összes jószágunk, aminek az árából tavaly még tudtam fizetni, de az idén már fuccs!!! nem kapjuk a 158-at, vagy ha megkapjuk, 158 helye van... és olyan gyenge, gyarló az ember, hogy inkább vesz a kisfiának valami kabátfélét, vagy cipőt... minthogy azt a pénzt befizesse nyugdíjjárulékba. Ne tessenek haragudni, de ne tessenek nevetni sem. Tessék benézni és hallgatózni esténként, lámpaoltás után a paróchiák ablakán... és ajkukra fagy a mosoly...

Kérem még egyszer azokat a lelkészársamat, akikkel egy hajóban evezünk, irjanak egy

lapot *Farkas Lászlónak Körösszakálba*, hogy közösen írjunk egy könyörgő levelet, hátha így jobban meghallgatnak.

Ha nem jön senki, azt jelenti, hogy hála Istennek virágnak a paróchiák pénzügye, és amit irtam, az „privát pech“ ...akkor befogom... letörlöm a pennám könnyét... és alázattal meghajtom fejemet... itt vagyok, tessenek levonni amennyit csak jól esik...

Biharugra, 1933 január 4.

Fejszés Endre,
református lelkész.

A mi diadémos asszonyunk.

Sipos Józsefné szül. Szeles Erzsébet.
(1877—1932.)

Karácsony első napján fogadta magába tetemeit a debreceni Köztemető sírja. Fáj... mert úgy ment el közülünk, hogy sírja körül meg sem állhattunk, hogy elsrassuk őt, „a mi Asszonyunkat“.

Az volt, a mi Asszonyunk, diadémos homlokú, koronás Asszonyunk! Amióta a kúriai bíró méltóságos leánya ragyogó szép homlokán menyasszonyi koszorúval eljött a tiszaparti parókhíra falusi papnének, azóta úgy élt itt ideális lelkével, eszményi szép házasetben, gondot, munkát megosztó egyetértésben a negyedik évtizede minden egyházi tisztséget viselő férj oldalán, mint akinek fején ott van mindig a menyasszonyi koszorú, mint fénylő, ragyogó diadém.

Házuk virágokkal tömve s a virágos kis szobák meghittségükben és otthonosságukban úgy sugározták vissza a tiszta életű papi házaspárnak evangéliumi lelkületét, nemes gondolkozását és szívjóságát, mint a harmatcseppek visszaadják a napnak egész ragyogó ábrázatát. Derűben és borúban az Ő mélytüzű szeme mindig mosolygott — Isten akarata látásának napmosolygása — s ez a jóság és szeretet, mély hit és örök bizakodás vonásaival szépítette meg fehér arcát.

Gyermektelen volt és nem voltak gazdagok, de természetes, hogy neki volt legnépesebb családja és Ő volt az igazi gazdag, mert az Ő szíve tele volt mosolygó kedéllyel és mindenkire egyformán hullott nemes lelkének égi derűje, hajnali mosolygása. Sok rokon, sőt idegen árvát nevelt fel és készítette ki az élet nagy küzdelmére gondos nevelésével, anyagi támogatásával. Nem volt-e hát Ő gazdagabb másoknál? Esperes férje oldalán sorsfordulások nehéz időkben, háború, forradalmak, trianoni megszállás szörnyű éveiben úgy áll Ő erős lelkével, tisztult intelligenciájával, szívében az evangélium angyali üzenetével, mint kormányzó gondjainak megosztója, munkájában hű segítőtárs, hogy mindig jólesően érezhettük egyrészt a kormányzás biztonságát, a munka pontos pedantériáját; másrészt a női szív szerető melegét,

hiszen Ő ott volt az esperes mellett egész szívével. Két ember egy lélekkel, két meleg szív kétszeres szent rajongással a gyülekezet és az egyházmegye munkatérén. Ő a mi diadémos Asszonyunk volt!

Egyéniségének bűvös varázsa vonza köréje papnétársait s e testvéri körben, a lelkésznék egyesületében úgy sugározta szíve melegét, hogy még férjhez menendő leányaikról is gondoskodni kíván s a szeretni tudás e terén annyira áradoz, hogy jóságos fehér kezét a dunántúlra is kinyújtja a szegény pappleány felé. Agítál, kér, hív és biztat, hogy megtöltsen minél több krisztusi tartalommal mind a maga, mind az esperes-férj munkáját s beszórja ezt a nemes hivatalt a maga egész életének kincsértékeivel is. Ő... Ő, a mi diadémos Asszonyunk volt!

Volt... volt!... Lehullott a mi fejünknek koronája!... Lehajtom a fejem s legkedvesebb virágom egy szálát, egy fehér szálát könnyes szemmel teszek le egyházmegyénk nevében is a „mi Asszonyunk“, diadémos Asszonyunk debreceni sírhalmára.

Tiszakóród, 1933 január.

Fekete Lajos,
e. m. tanácsbíró.

IRODALOM

Konfirmációi Káté. Összeállította: Apostol Elek hajdúnánási vallástanító segédlelkész. 35 oldal. Ára 50 fill. — Szerző az Előszóban műve céljául azt jelöli meg, hogy a Kátében lehetőleg találjanak meg mindent még azok is, akik kevés vallástanításban részesültek. Merész célkitűzés és mi csak örülni tudunk, hogy ifjú Timotheus testvérünk ily határozott, komoly és világos célt tűzött maga elé. Nem is kételkedünk benne, hogy az ő módszerével (t. i. hogy a Káté csak keret legyen a bővebb tárgyalásra) célját el is éri. Az a legjobb Káté, mely az iskolában, a növendékek ajkán születik meg, amikor a vallástanító az indítást adja s az eredményt megfelelő szavakba foglalja. A füzet összefoglaló fejezetei ezek: A vallásokról. A Bibliáról. Bűn és váltság. Hit és hitvallás. A sákramentumokról. Konfirmáció. Cselekedeteink. Imádságaink. Ünnepeink. Istentiszteleteink. Úrvacsorai imák. — Szívesen ajánljuk. (U. S.)

„Semmi sem lehetetlen...“ *Emlékezések és tapasztalatok; irta: Tiele-Winckler Éva diakonissza testvér. Fordította: Vargha Gyuláné. (Bethlen-nyomda.) 108 oldal. Ára 3 pengő.* — Ez a kedvesen kiállított s áldott tartalmú könyv a Bethánia-nyomdávalat evangelizáló és hitmélyítő könyvsorozatának első számaként jelent meg. Az író, kinek szelid és jóságos arcképe tekint reánk a mű első lapjáról, grófi családból származott, de egész életét az Istenországa gyakorlati szolgálatába állította és szentelte. Ez az életpélda oly áldott, vonzó és

eredményes, hogy az olvasót feltétlenül lenyűgözi s bizonyára sokak lelkében gondolatokat fog az ébreszteni. Amire pedig éppen ma oly nagy szükség van, amikor elsősorban egyházi intézményeinknek kell jó példával elől járni a szociális segítő szeretet útjain. Jó reménységgel ajánljuk a könyvet, kivált az Úrnak szolgálni vágyók szíves figyelmébe. — Külön elismeréssel kell megemlékeznünk a fordítás szépen sikerült munkájáról; méltó az, nagynevű Szász Károly püspökünk leánya ismert és tisztelt nevéhez. (U. S.)

KÜLÖNFÉLÉK

Az előfizetési pénzek beküldését nagyon kérjük, hogy a lap előállítására zavartalanul történhessen. Postatakarékpénztári számla 43,916.

A debreceni csapókerületi egyházrész új gyülekezeti otthonát január 8-án délután avatta fel vallásos-ünnepély keretében. A teljesen átrenovált épületben, az újonnan berendezett nagyteremben volt az ünnepély, amely egészen megtelt közönséggel. Közének után Halász András, az egyházrész vezető lelkésze Bibliát olvasott és imádkozott. Ugyanő avatta fel az otthont is. A megnyitó beszédet dr. Szabó Ferenc, az egyházrész gondnoka mondta. — Dr. Juhász Nagy Sándor egyházi főjegyző ünnepi előadást tartott. A csapókerületi leányköri énekkar karéneket adott elő.

A **Kossuth-utcai egyházrész** Nőegylete, Leányköre és Bibliaköre ismét megkezdte összejöveteleit. A bibliaköri összejövetelek a régi Dóczy-intézet tornatermében tartatnak, amelyen Baja Mihály lelkész Pál apostol életéről és dr. Módos László s.-lelkész pedig Dániel próféta könyvéről beszél.

A **Braziliában** élő református magyarok lelkigondozására egyetemes Konventünk Apostol János református lelkészt küldötte ki, aki meg is érkezett és Sao Paoloban megkezdte lelképásztori munkáját. 1932 október 31-én kelt bemutatkozó levelében közli az Egyetemes Konvent elnökségétől nyert megbízólevél fontosabb részeit és a Konventnek a braziliai magyar református hívekhez intézett iratát.

A **Vasárnapi iskolai Világszövetség** legújabb jelentése szerint 113 országban folyik vasárnapi iskolai munka, 330,874 vasárnapi iskolában, 3.294,720 tanítóval és kb. 32 millió gyermekkel.

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.
53—1933. szám.

KÖRLEVÉL.

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás céljából felhívom a kebelbeli nagytiszteletű esperes urak és valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és köz-

oktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny“ folyó hó 1-én megjelent 1-ső számában közzétett alábbi rendeletre:

95,110—1932. X. A népművelés és testnevelés szélesebb alapokra való helyezése.

Debrecen, 1933 január 7.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.
86—1933. sz.

Pályázati hirdetés.

Pályázatot hirdetek a debreceni egyház egyik üresedésben levő lelképásztori állására. Javadalom a következő:

1. Az egyházkerület és egyházkerület által megerősített 1721—1920. P. számú presbiteri végzés szerint a VII., VI. fizetési osztályban és az V. fizetési osztály 2. fokozatában járó, a presbiterium által időről-időre megállapított készpénzfizetés mindenik fokozatában eltöltött három év várakozási idővel. A szolgálati idő megállapításánál a másutt töltött rendes lelkészi és rendes theologiai tanári szolgálat a fizetési fokozatba való beosztásnál figyelembe vétetik.

2. Lakás természetben, melyet a presbiterium a jelenlegi lelkészi lakások közül fog kijelölni.

3. Tizenegy kat. hold fekete föld haszonélvezete, melynek adóit az egyház fizeti.

4. Harmincnegy köbméter tűzifa beszállítva.

5. Stóla, az általa sorrend szerint végzendő temetésekért egészen, a keresztlélekért és esketésekért járó díjat pedig az eddigi gyakorlat szerint a lelkésztársakkal megosztva.

6. Az egyházrészt, melyet a megválasztandó lelkész vezetni fog, a presbiterium jelöli ki és a presbiterium fenntartja magának azt a jogot, hogy a megválasztandó lelképásztor számára, az állás elfoglalásától számítandó egy év alatt más lakást és más egyházrészt jelölhessen ki.

A törvény értelmében fölszerelt pályázati kérvények 1933. évi február hó 11. (tizenegy) délután 5 órájáig adandók be, válaszbélyeg kapcsán — *F. Varga Lajos* esperes kezeihez, Nagyrábén, Bihar megye, posta helyben. — Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Kelt Debrecenben, 1933 január hó 12.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

TARTALOM: Kósa Béla: Érik az új stílus. — Kun Béla: Háztartásunk. — Tárcsa: Horváth E. János: Méh, méz — biblia — élet. — Egyház: Dr. Incze Gábor: „Miért nyomorgatja Isten a magyart?“ Fejlesztés: Endre: Felhívás. — Fekete Lajos: A mi diadémos asszonyunk. — Irodalom. — Különlék. — Hivatalos értesítés: Körlevél. Pályázat.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák Lászlóharang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár**BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.**

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZEÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, HELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOSvasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, dísznoóló-képek, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső: Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből —.50
Czeplédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza . . . 2.50

MEGJELENT:

Dr. s. entpéteri Kun Béla: Magyar református egyház-alkoimány **P 1-60**

Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lámpásának sugarai. —.30
Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) 7.—

Kesztyűsné Balogh Margit:

Az Úr zsámolyánál. Ara: P 3.—

Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) 4.—
Dr. Sz. Kun Agota: A debreceni református Nagytemplom 3.—
Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60
Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben 4.—
Révész Imre: Kálvin élete —.80
— Révész Imre élete 8.—

Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk) 1.20

Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) 3.—

Szalonnás János: A református leány (Kötve) 6.—

Dr. Török István: A Barthei theologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból —.50

— Barth Károly theológiájának kezdetei 3.—

Varga József: Korálkönyv 6.—

Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma 7.—

Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) 5.—

Vincze Károly: Istennek angyalai 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.